

16. Скляр І. Д. Рейтингова оцінка фінансового стану як складова оцінки інвестиційної привабливості підприємства / І. Д. Скляр, Ю. М. Шкодкіна // Механізм регулювання економіки. – Суми, 2009. – №2. – С. 249–253.

17. Мордвінцева Т. В. Методичний підхід до оцінювання інвестиційної привабливості підприємства / Т. В. Мордвінцева // Вісник ЖДТУ. – 2010. – №2. – С. 200–205.

18. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств і організацій : Затв. наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій 23.02.1997 р. № 22 // Державний інформ. бюл. про приватизацію. – 1998. – № 7. – С. 18–28.

19. Алексєнко Л. М. Фінансові аспекти оцінки інвестиційної привабливості підприємства / Л. М. Алексєнко // Роль фінансово-кредитної системи у стимулюванні економічного зростання в Україні : Зб. наук. праць / Волинський держ. ун-т. – Луцьк, 1999. – С. 222–225.

20. Супрун С. Д. Оцінка ефективності інвестиційних проектів підприємств / С. Д. Супрун // Фінанси України. – 2003. – № 4. – С. 82–87.

21. Юхимчук С. В. Матрична модель оцінки інвестиційної привабливості промислових підприємств / С. В. Юхимчук // Фінанси України. – 2003. – № 1. – С. 3–12.

22. Гончарук А. Г. Методичні аспекти прийняття варіативних інвестиційних рішень / А. Г. Гончарук // Економіка України. – 2011. – № 6. – С. 78–85.

УДК [005.591.1: 330.322.2]: 338.439(477)

ТАРАСОВА О. В., канд. екон. наук, доцент, МІХОВ М.М., магістрант
Одеська національна академія харчових технологій

ПРОБЛЕМИ ПОЛІПШЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО КЛІМАТУ В ХАРЧОВІЙ ПРОМИСЛОВІСТІ УКРАЇНИ.

У статті досліджено основні проблеми інвестування в харчову промисловість України. Визначено головні чинники підвищення ефективності стратегічних інвестицій, умови й джерела інвестиційного забезпечення технологічного оновлення, реструктуризації та підвищення конкурентоздатності галузі. Розроблено рекомендації щодо удосконалення державної промислової політики з метою сприяння збільшенню обсягу й підвищенню ефективності інвестицій в харчовій промисловості України.

Ключові слова: інвестиції, харчова промисловість України, інвестиційний клімат, промислова політика, ефективність, інвестиційне забезпечення.

This article explores the basic problem of investment in the food industry in Ukraine. Identifies the key factors increasing the effectiveness of strategic investments, investment conditions and sources of technological modernization, restructuring and increasing competitiveness of the industry. The recommendations for the improvement of national industrial policy to promote and increase of efficiency of investments in the food industry in Ukraine.

Keywords: investments, food industry of Ukraine, investment climate, industrial policy, efficiency, investment security.

Вступ. Економічний розвиток будь-якої країни значною мірою обумовлений рівнем інвестиційної діяльності. В умовах сучасної глобальної інтеграції національна економіка відчуває гострий дефіцит інвестиційних ресурсів. Але іноземний інвестор не бажає вкладати свої гроші в розвиток української економіки. Відтак, уряд повинен реалізувати систему заходів, пов'язаних зі створенням сприятливого інвестиційного клімату для національних й іноземних інвесторів.

Питання інвестування належать до одних з найважливіших, від яких залежить функціонування й розвиток харчової промисловості в умовах ринкової економіки.

На сьогоднішній день питаннями, які стосуються вирішення проблем залучення іноземних інвестицій в харчову промисловість України, займаються багато науковців. Зокрема: Панфилова Т., Кулік О., Фомін С., Беліна М., Глухов Ю., Тимочків В., Загніт-

ко П., Борщ Л., Матюшенко І., Федоренко В., Овденко Л., Жарун О., Орликовський М., Котова Ю. та інші.

Постановка завдання. Метою даної роботи є аналіз проблеми інвестування в харчову промисловість України, а також висвітлення пропозицій для розв'язання цієї проблеми.

Результати. Практика свідчить: найбільш ефективні напрямки капіталовкладень у харчовій промисловості — реконструкція й технічне переоснащення виробництва. Це дає змогу в коротші строки, з меншими витратами, ніж при новому будівництві, оновлювати матеріально-технічну базу, освоювати нові потужності.

Технічне переоснащення діючих підприємств передбачає встановлення нових машин і устаткування на діючих площах, впровадження автоматизованих систем управління і контролю, сучасних методів управління виробництвом, модернізацію і технічне

переоснащення природоохоронних об'єктів, опалювальних і вентиляційних систем, підключення до централізованих джерел тепло- й електропостачання. Його слід здійснювати за проектами й кошторисами на окремі об'єкти або види робіт, які розробляють на основі єдиного техніко-економічного обґрунтування і згідно з планом підвищення техніко-економічного рівня галузі [1].

Щодо розширення діючих підприємств, то воно передбачає будівництво нових і збільшення потужностей діючих об'єктів на існуючих або прилеглих до них територіях. Реконструкція діючих підприємств зумовлює перебудову, пов'язану з удосконаленням виробництва і підвищенням його техніко-економічного рівня на основі науково-технічного прогресу. Реконструкція потребує комплексного проекту, який передбачає розширення виробничих потужностей, поліпшення якості та асортименту продукції (в основному без збільшення чисельності працюючих), поліпшення умов праці та охорони навколишнього середовища.

При реконструкції можливі перебудова окремих споруд основного й допоміжного призначення, будівництво нових і розширення існуючих об'єктів з метою ліквідації диспропорцій у технологічних ланцюгах. Слід також передбачити впроваджен-

ня мало- й безвідхідних технологій та гнучких виробництв; скорочення робочих місць; підвищення продуктивності праці; зниження матеріаломісткості виробництва й собівартості продукції; зростання фондодачі та інших техніко-економічних показників діючого підприємства.

Нове будівництво слід розпочинати лише за умови, якщо реконструкція, технічне переоснащення та розширення діючих підприємств не можуть забезпечити необхідного приросту виробничих потужностей, поліпшення якості продукції, підвищення ефективності виробництва [2].

Останнім часом в Україні значно зменшилися обсяги капіталовкладень і будівельно-монтажних робіт на підприємствах усіх форм власності, загальні капіталовкладення в економіку України в 2008 склали 272074 млн. грн., а в 2010 році цей показник знизився і склав 189061 млн. грн. [3].

Негативний вердикт про зміни в інвестиційному кліматі України 2010 року винесла Європейська бізнес-асоціація - ЕВА. Оприлюднений нею індекс інвестиційної привабливості показав погіршення оцінок бізнесом інвестиційного клімату України. За підсумками третього кварталу, цей показник знизився до 3,2 бала за 5-бальною шкалою (рис. 1).

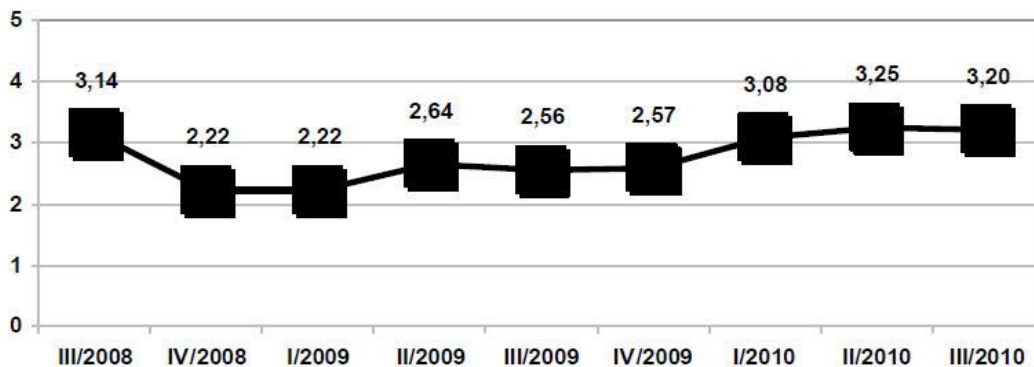

Рис. 1. Індекс інвестиційної привабливості (харчова промисловість) [4]

Несприятливий інвестиційний клімат в Україні створюють:

- економічна і політична нестабільність;
- погана матеріально-технічна база і нерозвиненість інфраструктури;
- негативні фактори соціального характеру;
- негативні геополітичні фактори.

Харчова промисловість — один з найбільших реципієнтів інвестицій в економіку України. Вони залучаються шляхом створення спільних підприємств, лізингу, використання інвестиційних і кредитних ресурсів розвинених країн.

Досвід показує: поліпшення інвестиційного клімату має дуже важливе значення для подальшого розвитку харчової промисловості. Виходячи з цього, маємо приділити належну увагу всім етапам інвестування.

Для того, щоб розпочати інвестиційну діяльність, потенційний інвестор, а нерідко — й підприємство - об'єкт інвестування повинні вжити певних ор-

ганізаційних дій, передбачених законодавством. У більшості випадків уже ці дії, незважаючи на їх зовнішню простоту, супроводжуються інвестиційними втратами, затягуванням часу реалізації проектів, виникненням великих ризиків дострокового припинення інвестування або надмірного зниження прибутків. Природно, що ці чинники спроможні негативно вплинути на оцінку інвестором інвестиційного клімату, обмежити обсяги інвестиційних вкладень або взагалі перешкодити початку інвестування.

Якими б не були види вкладень і обраний спосіб інвестування, інвестора очікують процедури реєстрації, узгодження і повідомлення, що є прерогативою різних органів державної влади й управління або уповноважених ними підприємств. Аналіз нормативних документів і практики виконання зазначених процедур дає змогу виокремити кілька властивих їм тісно пов'язаних між собою негативних моментів. А саме:

- деякі з процедур можна провести

тільки після фактичного внесення інвестицій;

- існує можливість прийняття державним органом негативного рішення по тій або іншій процедурі вже після вчинення попередніх;
- необхідність деяких із процедур, яка в принципі повинна бути продиктована інтересами суб'єктів інвестиційної діяльності або держави, явно перебільшена, або зовсім не очевидна;
- частина процедур зорієнтована на досить істотне обмеження можливостей інвестора без повного позитивного економічного й соціального ефекту.

Усе вищесказане підвищує ймовірність того, що інвестор, який прийняв стратегічне рішення про доцільність вкладення коштів, ризикує спочатку понести певні інвестиційні витрати, а потім опинитися перед фактом одержання відмови уповноважених органів (підприємств). Ця ситуація за своєю суттю вказує на те, що інтереси інвестора не мають пріоритету, а останнє слово залишається за державою чи визначеними посадовими особами. Певне тому при характеристиці інвестиційного клімату в Україні іноземні дослідники, представники міжнародних фінансових організацій і бізнесу часто згадують негативну роль корупції.

Якщо інвестор зацікавлений у довгостроковому стратегічному інвестуванні, зокрема у створенні нових виробничих потужностей у харчовій промисловості з наступним управлінням і контролем за раціональністю їх використання, перед ним постає проблема вибору одного з можливих шляхів: створення нового підприємства; придбання існуючого підприємства; участь своїм капіталом в існуючому підприємстві.

Інвестор — юридична особа, він не має права створити в Україні своє унітарне дочірнє підприємство, тобто змушений залучати одну або декілька сторонніх осіб для здійснення своїх планів. При цьому зазначена норма застосовується як при створенні нового, так і при придбанні існуючого підприємства з одним власником: у результаті з'явиться підприємство, не передбачене законом.

Особливо актуальна зазначена проблема для харчової промисловості, де переважають малі й середні об'єкти. Для їх технічного переоснащення чи навіть будівництва не завжди потрібно консолідувати фінансові можливості кількох інвесторів, тим більше іноземних. Ось чому для стимулювання інвесторів, які не бажають ні з ким поділяти свої прибутки й ризики і намагаються прискорити початок своєї діяльності, доцільно розширити передбачений законом перелік підприємств, тобто зафіксувати в ньому можливість створення унітарних дочірніх підприємств із стовідсотковою участю фундаторів — юридичних осіб.

Для стимулювання інвестиційних процесів необхідно насамперед забезпечити однаково рівні податкові умови вітчизняним і закордонним інвесторам при виборі ними способів інвестування. При цьому в останніх відпаде необхідність розробки й реалізації додаткових складних бізнес-схем, що зменшують інвестиційні втрати.

Подальша ратифікація міжнародних угод про

запобігання подвійного оподаткування дасть змогу розширити коло країн, що мають світові досягнення в галузі виробництва харчових продуктів і тим самим стимулюватиме потік інвестицій з цих країн. В першу чергу доцільно вжити заходів для залучення інвесторів країн із високорозвиненою харчовою промисловістю, що мають значну українську діаспору — Австралії, Нової Зеландії, Аргентини, Бразилії.

Податкове стимулювання інвестиційних процесів в Україні буде дієвіше, якщо кожний окремий законодавчий акт, що регулює сферу застосування, порядок нарахування і сплати одного із загальнодержавних податків або зборів, стане органічною частиною самої системи оподаткування. Ця системність буде досягнута за умови:

- використання єдиної (наскрізної) термінології;
- чіткого (без повторів і «білих плям») визначення об'єкта оподаткування;
- недвозначної характеристики сутності й складу операцій, що виключаються з об'єкта оподаткування;
- ретельної регламентації порядку зменшення об'єкта оподаткування;
- застосування єдиної методології фіксації моментів виникнення податкових зобов'язань;
- установлення тривалості податкового періоду;
- визначення єдиних для всіх податків і зборів термінів (графіків) і порядку їх сплати.

Практична реалізація принципу системності побудови й функціонування механізму оподаткування безумовно стане важливим чинником підвищення привабливості підприємств харчової промисловості як об'єктів інвестування.

Наведені дані дають змогу зробити висновок, що кінцеві результати, за інших рівних обставин, будуть максимальними, якщо інвестори та підприємства харчової промисловості застосовуватимуть способи здійснення інвестицій, обираючи оптимальні варіанти залежно від об'єктивних умов господарювання та особливостей кожного підприємства.

Шляхами покращення інвестиційної привабливості країни є:

- забезпечення реального низького рівня інфляції та передбачуваність рівня цін в економіці;
- створення простої і зрозумілої системи оподаткування;
- надання пільг малому та середньому бізнесу;
- функціонування сприятливого митного і валютного законодавства [5].

Висновки. Отже, визначаючи шляхи підвищення ефективності інвестиційної політики в харчовій промисловості, слід мати на увазі таке: одна з основних особливостей капітального будівництва полягає в тому, що виробничий цикл має відносно тривалий період. Залежно від характеру й призначення об'єктів строки будівництва можуть бути від кількох місяців до кількох років, внаслідок чого на незавершене будівництво відволікаються значні кошти.

Чим коротші строки будівництва, тим менше коштів потрібно для зведення однієї й тієї ж кількості

об'єктів, тим раніше нові потужності розпочнуть випуск продукції й скоротиться термін окупності капіталовкладень.

Розподіл капітальних вкладень між об'єктами будівництва (з урахуванням нормативних строків спорудження) та концентрація їх на пускових будовах — важливі умови підвищення їхньої ефективності.

Тим часом, подовження строку будівництва нарівні з уповільненням обороту капіталовкладень призводить до подорожчання будівництва.

Важливий фактор ефективності капіталовкладень — удосконалення відтворювальної структури основних фондів завдяки підвищенню частки реконструкції та технічному переоснащенню діючих основних фондів.

Ефективність капіталовкладень значною мірою визначають розвиток матеріально-технічної бази будівництва, рівень заводської готовності будівельних конструкцій і деталей, темпи переоснащення будівельних організацій на основі нової техніки й під-

вищення рівня механізації основних і допоміжних робіт.

Зростання частки типових проектів у будівництві знижує кошторисну вартість об'єктів, скорочує строки їх спорудження, підвищує продуктивність праці.

Важливий напрямок підвищення ефективності інвестицій — удосконалення організаційних форм будівництва, збільшення рівня концентрації виробництва в будіндустрії. Удосконалення структури будівництва передбачає поєднання проектування й будівельні роботи в один технологічний ланцюжок, який дасть змогу в коротші строки вводити в дію виробничі потужності й об'єкти.

При визначенні напрямків інвестиційної політики слід враховувати такий фактор підвищення ефективності капіталовкладень, як збільшення частки витрат на устаткування, тобто на активну частину основних фондів. Тож в інвестиційній політиці харчової промисловості пріоритетом має бути технічне переоснащення діючих підприємств.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бутнік О. Інвестиційна привабливість підприємства / О. Бутнік. - Харчова і переробна промисловість. - 2005. - С. 13-15.
2. Сучасний стан інвестицій в Україні [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki>.
3. Загальні капіталовкладення в економіку України [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua>.
4. Глухов Ю. Контрабанда та інвестиційний клімат [Електронний курс] / Ю. Глухов. - Режим доступу : <http://www.epravda.com.ua/columns/2010/09/30/250201>.
5. Сучасний стан інвестицій в Україні [Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki>.
6. Сватков Л. Шляхи поліпшення інвестиційного клімату в харчовій промисловості України / Л. Сватков. - Харчова і переробна промисловість. - 1999. № 3-5. - С. 28-30.

УДК 336.67

ГОЛОВЧЕНКО Т.М., канд. екон. наук, доцент, ОСТАПЕНКО А.С., канд. техн. наук, доцент
Херсонський національний технічний університет

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ ТА ЙОГО ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Розглянуто напрями фінансового забезпечення інноваційного розвитку підприємств, проведено аналіз головних економічних показників інноваційних процесів в Україні.

Ключові слова: інновація, інноваційний розвиток, джерела фінансування, підприємства, інноваційні технології, конкурентоспроможність.

Considered areas of financial support innovative development of enterprises, the analysis of key economic indicators of innovative processes in Ukraine.

Keywords: innovation, innovation development, funding sources, businesses, innovative technologies, competitiveness.

Вступ. Інноваційний розвиток – необхідна складова економіки України. На сьогодні немає країни, де б економічне змагання за лідерство на світових ринках не пов'язувалося б з інноваціями. Це зумовлено багатьма факторами: зношеність основних фондів виробництва, висока собівартість, як наслідок, – низька конкурентоспроможність товарів як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку, сировинне спрямування експорту та інші. І тому Україна повинна

бути напоготові використати інноваційний шанс підвищити конкурентоспроможність та виправити існуюче положення.

Головним завданням для підприємств всіх галузей народного господарства є скорочення витрат. Сьогодні на багатьох підприємствах використовуються застарілі обладнання й технології, що негативно впливає на ефективність їх роботи. За таких обставин велике значення має забезпечення інноваційного роз-